

Predmet : Ovčara (Miroljub Vujović i dr.)
Okružni sud u Beogradu – Veće za ratne zločine
Broj predmeta :K.V. br.1/2003

Objava presude: 12. decembar 2005.

Izveštaj: Nataša Kandić i advokat Dragoljub Todorović, punomoćnici oštećenih

Sudsko veće je izreklo presudu kojom su: Miroljub Vujović, Stanko Vujanović, Milan Lančuzanin, Predrag Milojević, Predrag Dragović, Đorđe Šošić, Miroslav Đanković i Ivan Atanasijević osuđeni na po 20 godina zatvora, Vujo Zlatar, Milan Vojinović i Jovica Perić na po 15 godina zatvora, Predrag Madžarac na 12 , Nada Kalaba na 9, a Goran Mugoša na 5 godina zatvora. Optužbe su oslobođeni optuženi Marko Ljuboja i Slobodan Katić.

Pošto je tokom objavljivanja presude psovao sudiju Krstajića, optuženi Dragović je udaljen iz sudnice. Pored njega, sudnicu je samoinicijativno napustio optuženi Đanković.

Sudija Krstajić se prilikom obrazlaganja presude najpre osvrnuo na karakter oružanog sukoba u Hrvatskoj u trenutku kad je počinjen zločin i rekao da je Sudsko veće prihvatilo stav Tužilaštva za ratne zločine da je u tom trenutku postojao nemeđunarodni oružani sukob, s obzirom da Hrvatska nije bila međunarodno priznata. Tokom postupka nesporno je utvrđeno da su borbe u Vukovaru prestale 18. novembra 1991. godine, kad se mitnički bataljon predao jedinicama JNA. Idućeg dana, 19. novembra, veliki broj civila je napustio Vukovar i otišao prema Srbiji ili dalje za Hrvatsku. Sa druge strane, deo pripadnika hrvatske vojske i policije nije želeo da se preda JNA, već je odložio oružje i ušao u vukovarsku bolnicu. Organi bezbednosti Gardijske brigade dobili su tu informaciju, pa je 20. novembra ujutro izvršena »trijaža« ljudi koji su se nalazili u bolnici. Tom prilikom, odvojena je grupa od 200 do 250 vojno sposobnih muškaraca, u kojoj su se pod nejasnim okolnostima našle i dve žene. Ova grupa je iz bolnice autobusima prebačena u krug kasarne. U isto vreme je u obližnjem Veleprometu održana sednica Vlade, kojom je predsedavao Goran Hadžić, a kojoj su prisustvovali i predstavnici JNA. Članovi Vlade su insistirali da im se predaju zarobljenici iz vukovarske bolnice, navodeći da se radi o »najokorelijim ustašama«. Pored toga, tvrdili su da su oni sposobni da im sude, pošto imaju trostepeno sudstvo. Nakon što je stigla informacija o Mrkšićevoj saglasnosti da se zarobljenici predaju lokalnim vlastima, autobusi su u pratnji više vozila krenuli prema Ovčari. Na Ovčari je formiran špalir od pripadnika TO i dobrovoljaca, kroz koji su zarobljenici prolazili pre ulaska u hangar. U tom špaliru su nakon pretresa, zarobljenike tukli šipkama, palicama, kundacima itd. Premlaćivanje je nastavljeno i u samom hangaru. Pred sumrak, između 16:30 i 17 časova, došao je prvi traktor sa prikolicom. Tad je prva grupa zarobljenika iz hangara odvedena na Grabovo i streljana. Streljanje je vršeno na taj način što je po 7, 8 zarobljenika izvođeno iz traktora, da bi potom u u njih pucao streljački stroj. Streljanje je trajalo do iza ponoći, a poslednja grupa od najmanje 10 zarobljenika je streljana ispred hangara.

Sudija Krstajić je napomenuo da je prvo osnovno pitanje u ovom postupku bilo uloga optuženih Vujovića i Vujanovića, s obzirom da se njima stavlja na teret da su naredili izvršenje zločina. Po njegovim rečima, oni tokom oružanog sukoba nisu bili obični vođači, već su komandovali određenim jedinicama u okviru TO, koja je formirana na Petrovoj gori. Pre kraja borbi, optuženi

Vujović i Vujanović su postavljeni za komandanta i zamenika komandanta TO Vukovar, umesto Dušana Jakšića i Čička. Ovo prizilazi iz iskaza oba svedoka saradnika, kao i iskaza svedoka Jakšića, Tešića, Vukašinovića, Stamatovića, Bogunovića, Fota i optuženog Đankovića. Optuženi Vujović i Vujanović su imali faktičku vlast. Sa druge strane, optuženi Lančuzanin je bio komandant dobrovoljačke jedinice koja je bila pod komandom JNA, odnosno kapetana Radića. Drugo bitno pitanje u postupku, odnosi se na boravak i aktivnosti na Ovčari optuženih Vujovića, Vujanovića i Lančuzanina. Prema kazivanjima svedoka saradnika, optuženi Lančuzanin je sa optuženima Dragovićem i Milojevićem na Ovčari od samog početka i učestvovao je u tuči zarobljenika u hangaru. Sa druge strane, svedok saradnik broj 2 i optuženi Perić u pretkrivičnom postupku kažu da su optuženi Vujović i Vujanović ostali na Ovčari do kraja i da su učestvovali u streljanju poslednje grupe zarobljenika.

Sudsko veće je uvereno da vojske nema kad autobusi dolaze na Ovčaru. Po oceni Veća, komandant kragujevačke brigade, Vojnović je došao do hangara i zatražio pomoć, nakon čega su došli četa vojna policije i članovi njegovog Štaba. Oni su pokušali da uspostave red, ali izvesno je da to nije bilo moguće. Sudsko veće je sklono da poveruje da pripadnici kragujevačke brigade nisu imali saznanja da je komanda Gardijske brigade donela odluku o predaji zarobljenika, iako je Ovčara nesumnjivo u njihovoj zoni odgovornosti. Po oceni Sudskog veća optuženi Vujović, Vujanović i Lančuzanin su imali faktičku vlast na Ovčari i mogli su da spreče odvođenje i streljanje zarobljenika. Pored toga, optuženi Vujanović je u više navrata tokom streljanja odlazio do Grabova, a potom se vraćao na Ovčaru i hvalio se time šta je urađeno. O tome da je postojala organizacija, govore i navodi da se tokom celog dana čuo rad građevinske mašine i da je dobrovoljka Dragica postrojila vod od 20 ljudi, koji su otišli na Grabovo pre početka streljanja. U tom vodu su od početka bili i optuženi Atanasijević i optuženi Šošić, a pored njih u streljanju su učestvovali optuženi Dragović, Đanković, Perić, Madžarac, Vojnović i Zlatar. Sudija Krstajić je istakao da su tokom postupka izvedeni brojni dokazi o tome da optuženi Zlatar nije bio u Vukovaru u periodu kad je izvršen zločin. Međutim, Sudsko veće je ocenilo da je iskaz svedoka saradnika broj 1 ubedljiv u delu gde on tvrdi da je optuženi Zlatar bio pored njega u streljačkom stroju i da je šepao. Sa druge strane, nesporno je da je lečenje optuženog Zlatara na VMA završeno 18. novembra 1991. godine, te da je nakon toga upućen na rehabilitaciju u Selters banju. S obzirom da je režim u svim banjama veoma liberalan, Sudsko veće nije prihvatilo svedočenja o tome kako optuženi nije mogao da napusti banju i ode u Vukovar. Jedini dokaz protiv optuženog Perića je njegov iskaz u pretkrivičnom postupku, koji je Sudsko veće prihvatilo kao verodostojan. U tom iskazu optuženi Perić ističe da je i optuženi Vojnović bio u streljačkom stroju na Grabovu i da «misli da je pucao.» Po rečima sudije Krstajića, Sudsko veće ima čvrsto uverenje da je svako ko je bio u streljačkom stroju pucao, pa je na osnovu toga zaključilo da je optuženi Vojnović učestvovao u streljanju. Isti zaključak odnosi se i na optuženog Madžarca, koga je u streljačkom stroju prepoznao svedok Dukić. Na osnovu iskaza svedoka saradnika, Sudsko veće je zaključilo da je optuženi Milojević bio na Grabovu od prvog do poslednjeg trenutka i da je pucao u tela zarobljenika koji su već streljani. Sudsko veće je takođe zaključilo da je optuženi Šošić ubio dva zarobljenika klanjem, iako se u optužnici tereti da je na taj način izvršio jedno ubistvo. Ovaj zaključak proizilazi iz činjenice da su svedoci saradnici na različit način opisali kako je i gde optuženi Šošić prezeo vrat jednom zarobljeniku.

Sudija Krstajić je potom napomenuo da Veće ne smatra da je optuženi Lančuzanin učestvovao u streljanju. Međutim, Veće je zaključilo da je optuženi Lančuzanin imao naredbodavnu ulogu, s

obzirom da je bio prisutan kad su u streljanju učestvovali pripadnici jedinice kojom je komandovao. Govoreći o optuženoj Kalabi, sudija Krstajić je istakao da je na osnovu iskaza oba svedoka saradnika, kao i iskaza svedoka Stamatovića, Veće zaključilo da je ona ubila hicem iz pištolja jednog zarobljenika ispred hangara.

Istakao je da se ne može govoriti o moralu svedoka saradnika, s obzirom da oni moraju biti izvršioци najtežih krivičnih dela. „Niko njih ne smatra apostolima istine, ali su oni neophodan instrument za otkrivanje teških krivičnih dela, kao što je ovo“.

Obrazlažući oslobađajuću presudu optuženima Katiću i Ljuboji, sudija Krstajić je istakao da Veće nije moglo da zaključi da su oni učestvovali u streljanju samo na osnovu tvrdnji da su viđeni kako odlaze ka Grabovu. Na kraju, sudija Krstajić se obratio optuženima, podsetivši na reči Marka Miljanova: «Junaštvo je sačuvati sebe od neprijatelja, a čojstvo je drugoga od sebe sačuvati. Ovu presudu shvatite kao presudu vašem čojstvu.»

Fond za humanitarno pravo